

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ПОСЛАНИЧКА ГРУПА
„Александар Вучић - за нашу децу“
01. јул 2021. године
Београд

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
БЕОГРАД

ПРИМЉЕНО: 01.07.2021

Орг. јед.	Број	Прилог	Вредност
03	011-12	23	21

НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ

На основу члана 194. став 1. Пословника Народне скупштине („Службени гласник РС“, број 20/12 - Пречишћен текст), као овлашћени предлагач, подносим

ПРЕДЛОГ
ЗА ДОНОШЕЊЕ АУТЕНТИЧНОГ ТУМАЧЕЊА
одредбе члана 1066. став 2. Закона о облигационим односима („Службени лист СФРЈ“, бр. 29/78, 39/85, 45/89 - УСЈ и 57/89, „Службени лист СРЈ“, број 31/93 и „Службени гласник РС“, број 18/20)

с предлогом да се, у складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине, донесе по хитном поступку.

Одредба члана 1066. став 2. Закона о облигационим односима гласи:

„Уговором о кредиту утврђује се износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита.“

Ову одредбу треба разумети тако да је пуноважна одредба уговора о кредиту којом је, као услов давања, коришћења или враћања кредита, предвиђено да корисник кредита банци приликом пуштања кредита у течај или током трајања кредитног односа исплати паушално одређену накнаду за банкарску услугу, као што је накнада за обраду, односно трошкове обраде кредита, накнада за пуштање кредита у течај, накнада за праћење кредита и друго. Ова накнада може бити изражена у номиналном износу или као проценат главнице одобреног кредита, а може бити уговорена као део општих услова пословања банке или као посебна погодба, ван општих услова. Уговарање паушалног износа такве накнаде коју корисник кредита дугује банци *по дефиницији* искључује обавезу банке као повериоца да спецификује сопствене трошкове које покрива том накнадом, односно да образложи кориснику о којим трошковима је реч. Пропуштање банке да спецификује сопствене трошкове покривене предметном накнадом не може бити разлог непуноважности овакве уговорне одредбе. Пуноважна је и одредба уговора о кредиту којом је банка одређене трошкове пренела на корисника (трошкови процене вредности непокретности и покретних ствари, све премије осигурања и накнаде у вези са тим осигурањем и кредитом или друге накнаде у вези са средствима обезбеђења кредита, трошкови уписа у регистар код надлежног органа, трошкови прибављања

уверења, потврда, дозвола и решења надлежних органа, трошкови Кредитног бироа и слични трошкови) у оквиру уговорених услова одобравања и коришћења кредита.

Ово аутентично тумачење објавити у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ

У пракси наших привредних судова и судова опште надлежности већ дуже време постоји неуједначеност схватања о допуштености одредбе уговора о кредиту којом се предвиђа дужност корисника кредита да банци плати паушално одређени новчани износ на име накнаде за обраду кредита. На седници Грађанског одељења Врховног касационог суда (у даљем тексту: ВКС) недавно је усвојен правни став о овом питању,¹ са циљем уједначавања праксе нижестепених судова. Међутим, судови опште надлежности и привредни судови на различите начине тумаче тај правни став ВКС, тако да је судска пракса о дозвољености уговарања накнаде за обраду кредита и даље неуједначена. Неизвесност правне судбине уобичајених уговорних одредаба о накнади за обраду кредита генерише повећани правни ризик за учеснике у правном промету, ствара велики притисак на правосуђе, угрожава правну сигурност, нарушава поверење у домаћи банкарски систем и дестимулише инвестициону и предузетничку климу у земљи. То су разлози због којих је неопходна законодавна интервенција, кроз ово аутентично тумачење.

Накнада за обраду кредита по својој правној природи јесте накнада за банкарску услугу. Друге накнаде за банкарске услуге јесу, примера ради, накнада за пуштање кредита у течај и накнада за праћење кредита. Ове накнаде се по доброј банкарској пракси обрачунавају паушално у номиналном износу или као проценат одобрене главнице. Накнада за обраду кредита се понекад назива уговореним трошковима, накнадом трошкова или накнадом на име трошкова обраде кредита. Међутим, новчани износ који корисник кредита плаћа банци на име накнаде за обраду кредита представља приход за банку (а трошак за корисника). Банка тај свој приход не мора да употреби за покривање било каквих стварних трошкова које има у вези с конкретним кредитом.

Одредбом члана 1065. Закона о облигационим односима прописан је минимум споразумно уређене садржине уговора о кредиту, али *није забрањено* уговорним странама да уговором о кредиту предвиде и неке друге међусобне обавезе које нису поменуте у наведеном члану тог закона. Одредбом члана 1066. став 2. Закона о облигационим односима прописано је да се уговором о кредиту утврђује износ, као и услови давања, коришћења и враћања кредита. Тиме је обухваћена и могућност, у границама начелно гарантоване слободе уговарања из члана 10. Закона о облигационим односима, да се уговори обавеза корисника кредита да банци исплати паушално одређену накнаду за обраду кредита или за неку другу банкарску услугу у вези с одобреним кредитом.

Попут осталих одредаба уговора о кредиту, одредбе о накнади за обраду кредита и уопште одредбе о накнадама за друге посебно уговорене банкарске услуге подлежу контроли пуноважности по општим правилима уговорног права, као и по прописима о заштити корисника финансијских услуга. Међутим, одредбе о тим накнадама нису *по себи* ни неправичне, ни забрањене, ни ништаве. Не само што Закон о облигационим односима не забрањује уговарање таквих одредаба, него их неки други прописи, који су

¹ Грађанско одељење ВКС, Правни став о дозвољености уговарања трошкова кредита, 22. мај 2018, *ParagrafLex*.

листом донети после Закона о облигационим односима, изричито предвиђају.² И ВКС је у поменутом Правном ставу стао на становиште да је дозвољено уговарање накнаде за обраду кредита, као и уговарање накнаде за друге банкарске услуге.

Република Србија је на себе преузела уставну обавезу да штити потрошаче и законску обавезу да унутрашње стандарде заштите потрошача усклади са стандардима који важе у Европској унији (ЕУ).³ Међутим, уговорна одредба којом је предвиђено да корисник кредита дугује банци паушални износ накнаде у новцу на име обраде кредита није у супротности с правним тековинама ЕУ (*acquis communautaire*). Таква уговорна одредба се не налази ни на црној листи уговорних одредаба за које се по закону *необориво* претпоставља да су неправичне и последично ништаве,⁴ нити на сивој законској листи уговорних одредаба за које важи *обориво* законска претпоставка да су неправичне и следствено ништаве.⁵ То изричито сматра и ВКС у поменутом Правном ставу. Уговорна одредба о паушално одређеној накнади за обраду кредита није била предмет оцене по општим мерилима из чл. 41. и 43. Закона о заштити потрошача („Службени гласник РС”, бр. 62/14, 6/26 - др. закон и 44/18 - др. закон) пред домаћим судовима.⁶ Европски суд правде није заузео став да се уговарање накнаде за обраду кредита квалификује као неправична уговорна одредба по овим општим мерилима. Када банка у потпуности поштује строге прописе о дужности предуговорног обавештавања потрошача односно корисника финансијских услуга, тада не поступа противно начелу савесности и поштења.

Прописи о начину обрачуна и исказивању ефективне каматне стопе, оглашавању финансијских услуга и дужности обавештавања корисника финансијских услуга не забрањују да се уговором о кредиту предвиди да корисник кредита плаћа накнаду за обраду кредита или другу банкарску услугу. Ови прописи и не претендују да уреде садржину уговора о кредиту, него да осигурају да су уговорне одредбе изражене једноставним, јасним и разумљивим језиком и да корисник кредита има стварну могућност да се упозна с њиховом садржином пре закључења уговора.

Ако се уговорне стране споразумеју о паушалном износу накнаде за обраду кредита, онда је у природи таквог (*паушалног*) уговореног износа да банка није дужна да спецификује трошкове за које се плаћа накнада. Уговарање паушалног износа накнаде за банкарску услугу и није накнада за банчин трошак. Накнада се плаћа за банкарску услугу (рецимо, за услугу обраде, пуштања у течај или праћења конкретног кредита). Тако уговорена накнада убрзава правни промет. Уговарање паушалног износа накнаде било би обесмишљено ако би банка у сваком појединачном случају морала да доказује постојање, обим и структуру трошкова у вези с обрадом, пуштањем у течај или праћењем конкретног кредита те да коригује паушално уговорени износ.

Речено се *mutatis mutandis* односи и на одредбе уговора о кредиту којим се неки трошкови банке, попут трошкова осигурања кредита, трошкова процене вредности непокретности и/или покретних ствари, трошкова уписа у регистар код надлежног органа, трошкова прибављања уверења, потврда, дозвола и решења надлежних органа и

² Закон о заштити корисника финансијских услуга, („Службени гласник РС”, бр. 36/11 и 139/14); Закон о заштити корисника финансијских услуга код уговарања на даљину („Службени гласник РС”, број 44/18); Закона о банкама, („Службени гласник РС”, бр. 107/05, 91/10 и 14/15).

³ члан 90. Устава Републике Србије, („Службени гласник РС”, број 98/06) и члан 78. Закона о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, с једне стране, и Републике Србије, с друге стране, („Службени гласник РС”, број 83/08).

⁴ Члан 44. Закона о заштити потрошача (ЗЗП), („Службени гласник РС”, бр. 62/14, 6/16 – др. закон и 44/18- др. закон. То правило потиче из Директиве 93/13 о неправичним одредбама у потрошачким уговорима.

⁵ Члан 45. Закона о заштити потрошача.

⁶ И општа мерила потичу из Директиве 93/13.

сличних трошкова, преносе на корисника кредита у оквиру уговорених услова одобравања и коришћења кредита.

У складу са чланом 167. Пословника Народне скупштине, предлаже се да се аутентично тумачење донесе по хитном поступку, да би се спречиле евентуалне штетне последице ако се постојеће нејасноће не отколоне овим тумачењем.

НАРОДНИ ПОСЛАНИК

Јелена Жарић Ковачевић